

Kadernota

Maatschappelijke Structuurvisie

Veldhoven

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
De tien kaders van de Maatschappelijke Structuurvisie	6
1 Inleiding	7
1.1 Waarom een Maatschappelijke Structuurvisie?	8
1.2 Wat is een Maatschappelijke Structuurvisie?	9
1.3 Waarom eerst deze kadernota?	9
1.4 Wat is het doel van deze kadernota?	10
2 Maatschappelijke Voorzieningen	13
2.1 Over welke maatschappelijke voorzieningen gaat de MSV?	14
2.1.1 Welke voorzieningen vallen onder de MSV?	14
2.1.2 Welke voorzieningen/onderwerpen vallen niet onder de MSV?	15
2.2 Over welk planningsniveau gaat de MSV?	16
2.3 Voorzieningen én planningsniveau	16
2.4 Invloed/verantwoordelijkheid van de gemeente	18
2.5 Welk beleid heeft invloed op de MSV?	20
2.6 Thema's en dilemma's	23
2.6.1 Het soort voorzieningen dat op woonservicezone niveau aanwezig moet zijn	23
2.6.2 Bundeling en multifunctionaliteit	24
2.6.3 Overheidsinvloed of marktwerking	25
2.6.4 Inspelen op ontwikkelingen en trends	27
2.6.5 Het bepalen van termen als 'op loopafstand' en 'thuisnabij'.	28
2.7 Concluderend: dynamische visie op basis van diverse factoren	29
Bijlage 1: Verslag Raadsinformatiebijeenkomst	
Bijlage 2: Overzicht maatschappelijke voorzieningen per welzijnsterrein in Veldhoven	
Bijlage 3: Voorbeeldtabel voorzieningen op planningsniveau	

Samenvatting

De gemeente kent een steeds grotere rol en verantwoordelijkheid voor de aanwezigheid en spreiding van welzijnsvoorzieningen. Het ontbreekt echter nog aan een adequaat instrument waarmee getoetst kan worden welke aanwezigheid en spreiding wenselijk of noodzakelijk is. Een Maatschappelijke Structuurvisie biedt een dergelijk toetsingskader.

De gemeenteraad heeft bepaald dat dit een onderwerp is, waarover zij gezamenlijk met externe partners - voorafgaand aan het daadwerkelijk opstellen van de visie - de kaders willen bespreken en vaststellen (kaderstellend onderwerp). In een raadsinformatie-bijeenkomst met externe partners is over de kaders gediscussieerd aan de hand van informatie over de huidige situatie in Veldhoven. Deze bijeenkomst heeft belangrijke input geleverd voor deze kadernota. In deze nota komen de onderwerpen aan de orde die tot tien kaders leiden waarbinnen de Maatschappelijke Structuurvisie opgesteld moet worden.

De nota bevat 2 hoofdstukken. Hoofdstuk 1 is de inleiding waarin nader geschetst wordt waarom een Maatschappelijke Structuurvisie van belang is en wat er onder verstaan wordt.

Hoofdstuk 2 gaat over de kaders en uitgangspunten inzake de maatschappelijke voorzieningen. In dit hoofdstuk komen de volgende vraagstukken aan bod:

- ♦ Over welke voorzieningen hebben we het? (paragraaf 2.1)
- ♦ Op welk niveau moeten die voorzieningen verspreid zijn? (paragraaf 2.2 en 2.3)
- ♦ Welke invloed of verantwoordelijkheid heeft de gemeente daarin? (paragraaf 2.4)
- ♦ Met welke beleidsuitgangspunten moeten we rekening houden? (paragraaf 2.5)
- ♦ Welke thema's en onderwerpen zijn verder van belang of bepalend? (paragraaf 2.6)

Uit elk vraagstuk zijn kaders voortgekomen, die bepalend zullen zijn voor het opstellen van de MSV.

De nota eindigt met paragraaf 2.7, die als overkoepelende conclusie trekt dat de Maatschappelijke Structuurvisie straks een beeld geeft van de gewenste situatie op grond van een aantal factoren die voortvloeien uit de genoemde kaders. Die gewenste situatie heeft een dynamisch karakter, want als de inhoud van die factoren verandert (bijvoorbeeld als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen) kan de vertaling naar de gewenste situatie ook veranderen. Dit vormt daarmee het tiende en laatste kader van de Maatschappelijke Structuurvisie.

De tien kaders zijn de volgende:

DE TIEN KADERS VOOR DE MAATSCHAPPELIJKE STRUCTUURVISIE

1. De op te stellen Maatschappelijke Structuurvisie doet uitspraken over maatschappelijke voorzieningen op het terrein van welzijn, cultuur, onderwijs, jeugd, zorg, sport en vrije tijd. Het betreft fysieke voorzieningen waar de bevolking naar toe kan gaan of gebruik van kan maken om een activiteit te ontplooiën of omdat ze behoefte hebben aan een bepaalde dienst of vorm van dienstverlening.
2. De Maatschappelijke Structuurvisie geeft aan op welk planningsniveau een voorziening noodzakelijk of wenselijk is. In Veldhoven geldt de volgende indeling van planningsniveaus:
 - ◆ Regionaal
 - ◆ Gemeentelijk
 - ◆ Woonservicezone
 - ◆ Wijk
 - ◆ Buurt/straatVooraf op het niveau van woonservicezone wordt beoordeeld of voldoende voorzieningen aanwezig zijn.
3. In de Maatschappelijke Structuurvisie wordt vastgelegd welke invloed of verantwoordelijkheid de gemeente wil of kan hebben per maatschappelijke voorziening.
4. De kaders waar de Maatschappelijke Structuurvisie zich aan moet houden zijn in ieder geval bepaald in de stadsvisie, de nota Zorgzame Wijken, de Bestuurlijke visie en de kadernota Maatschappelijke Participatie. De Maatschappelijke Structuurvisie zal rekening houden met aanpalend beleid, zoals Brede Scholenbeleid, welzijnsaccommodatie- en subsidiebeleid.
5. Op woonservicezoneniveau hebben voorzieningen gericht op **onderwijs, zorg en ontmoeting** prioriteit.
6. Onderbenutting van ruimtes wordt tegengaan, onder meer door bundeling van functies. Multifunctionaliteit van accommodaties is een belangrijk uitgangspunt bij het realiseren en functioneren van maatschappelijke voorzieningen. De gemeente stimuleert het koppelen van functies, voorzieningen en activiteiten door de 'logische' aanwezigheid van mensen bij een bepaalde voorziening te benutten om andere (ontmoetings-) functies daar ook te laten plaatsvinden.
7. Ten aanzien van verantwoordelijkheid is het eerste uitgangspunt 'eigen verantwoordelijk' van de burger/inwoner/instelling etc. Hoe meer een voorziening echter bedoeld is voor kwetsbare doelgroepen of kwetsbare (onrendabele), maar wel noodzakelijke activiteiten betreft die niet door particulier initiatief wordt opgepakt, hoe groter de verantwoordelijkheid of invloed van de gemeente zal zijn.
8. Bij het bepalen van de spreiding van en de verantwoordelijkheid/invloed van de gemeente op maatschappelijke voorzieningen wordt rekening gehouden met de volgende ontwikkelingen:
 - ◆ Vergrijzing
 - ◆ Digitale mogelijkheden
 - ◆ Social media
 - ◆ Langer zelfstandig wonen of wonen in kleinschaliger vormen
 - ◆ Regionalisering van instellingen
 - ◆ Mobiele oplossingen
 - ◆ Nieuwe uitdagingen ivm het bestuursakkoord Rijk-VNG
9. De Maatschappelijke Structuurvisie bevat per voorziening(ensoort) een uitspraak over de actieradius van doelgroepen en de invloed daarvan op de spreiding van voorzieningen of andere maatregelen.
10. De Maatschappelijke Structuurvisie geeft de gewenste situatie voor de maatschappelijke voorzieningen weer zoals deze gevormd is op basis van factoren voortvloeiend uit bovenstaande kaders. Deze gewenste situatie is uitdrukkelijk een dynamische visie. Indien er sprake is van een wijziging in de inhoud van een factor wordt bekeken welke invloed dat heeft op de gewenste situatie.

1

Inleiding

1.1

Waarom een Maatschappelijke Structuurvisie?

Het brede welzijnsterrein heeft door de komst van de Wmo een ander, integraler karakter gekregen. Het takenpakket van de gemeente is uitgebreider en intensiever en zal ook in de toekomst nog uitbreiden. Ontwikkelingen als brede scholen en maatschappelijke voorzieningen in uitbreidingsgebieden zorgen er voor dat voorzieningen niet langer per deelterrein (sport en vrije tijd, cultuur, onderwijs, zorg en welzijn) bekeken worden, maar in een breed samenhangend kader.

Bovendien krijgt de gemeente in toenemende mate verantwoordelijkheid voor de aanwezigheid en spreiding van fysieke maatschappelijke voorzieningen. Steeds meer taken komen op gemeentelijk niveau terecht in verband met de Wet maatschappelijke ondersteuning en de doorontwikkeling van de AWBZ. De AWBZ wordt in een aantal stappen teruggebracht tot waar deze wet oorspronkelijk voor was bedoeld: voorzien in langdurige intensieve en onverzekerbare zorg. Taken op het gebied van welzijn, ondersteuning, behoud zelfstandigheid, voorzieningen om deel te kunnen nemen aan het maatschappelijk leven, ontmoeting liggen, worden ook voor 'zwaardere' doelgroepen bij de gemeente neergelegd.

Om op de veranderende vragen aan én van de gemeente antwoord te kunnen geven, beschikt de gemeente nog niet over een geschikt instrument.

Naast een structuur voor fysieke voorzieningen is er behoefte aan een structuur voor beleidsmatig advies door externe (professionele) partners. De ontwikkeling naar een regiegemeente vraagt om een herbezinning van de wijze waarop de gemeente zich laat adviseren over het opzetten en uitvoeren van beleid. Vooral op het terrein van welzijn, wonen en zorg zijn de afgelopen jaren vele nieuwe taken op de gemeente afgekomen en is er een (wild)groei ontstaan aan gremia die samen met de gemeente of op verzoek van de gemeente meedenken over het te voeren beleid. Om hierin structuur aan te brengen, zal in de Maatschappelijke Structuurvisie ook aangegeven worden op welke wijze de gemeente zich wil laten adviseren en partijen met elkaar wil laten meedenken over beleid.

1.2

Wat is een Maatschappelijke Structuurvisie?

Het product 'Maatschappelijke Structuurvisie' bestaat in ieder geval uit:

- een document dat inzicht geeft in en overzicht geeft van de structuur van de fysieke maatschappelijke voorzieningen en de netwerken, de ketens op het maatschappelijke terrein;
- een strategisch en samenhangend beleidskader op het gebied van voorzieningen, dat voor een aantal jaren is vastgelegd;
- een document voor de gemeente, maar ook voor derden om hen duidelijk te kunnen maken met welke ontwikkelingen de gemeente zich in een bepaalde periode wel en niet bezig houdt en op welke manier de gemeente geadviseerd wil worden over maatschappelijke onderwerpen
- een toetsingskader ten behoeve van de aanwezigheid en spreiding van maatschappelijke voorzieningen.

De Maatschappelijke Structuurvisie wordt een:

- ♦ Instrument om te bepalen hoe welzijnsvoorzieningen verspreid worden in Veldhoven in brede zin (welzijn: zorg, welzijn, vrije tijd, educatie, sport, cultuur);
- ♦ Instrument om te bepalen op welke manier de gemeente zich wil laten ondersteunen/adviseren door adviesstructuren bestaande uit professionele externe partners of externe partners op het terrein van belangenbehartiging.

1.3

Waarom eerst deze kadernota?

De raad heeft besloten het onderwerp 'Maatschappelijke Structuurvisie' als kaderstellend onderwerp te behandelen. Dit betekende dat de raad inzake dit onderwerp eerst met externe partijen van

gedachten wilde wisselen over de kaders waarbinnen dit onderwerp vorm zou moeten krijgen. Op basis daarvan zouden de kaders vastgesteld moeten worden. Binnen die vastgestelde kaders kan het college vervolgens een Maatschappelijke Structuurvisie opstellen met concrete aanbevelingen en uitwerkingsacties.

Vanuit de raad is een werkgroep ingesteld, bestaande uit twee raadsleden, de raadsgriffier en twee ambtelijk betrokkenen, die een raadsinformatiebijeenkomst hebben voorbereid. Op deze raadsinformatiebijeenkomst, die op 24 januari 2011 heeft plaatsgevonden hebben raadsleden en externe partners met elkaar van gedachten gewisseld over de volgende vraag: welke maatschappelijke voorzieningen zijn er in ieder geval nodig in een woonservicezone. Aan de hand van enkele stellingen is ook gediscussieerd over een aantal dilemma's die spelen binnen dit onderwerp.

In bijlage 1 is een verslag van deze informatiebijeenkomst en een lijst van genodigden opgenomen.

De bijeenkomst heeft input opgeleverd, die verwerkt is in deze kadernota.

1.4

Wat is het doel van deze kadernota?

In deze kadernota worden de kaders, uitgangspunten en aspecten benoemd die gehanteerd (moeten) worden of waar rekening mee gehouden moet worden bij het opstellen van de Maatschappelijke Structuurvisie. Deze kaders zijn vooral van belang voor het onderdeel over de aanwezigheid en spreiding van fysieke voorzieningen.

Adviesstructuur

De op te stellen Maatschappelijke Structuurvisie zal ook een voorstel bevatten over de adviesstructuur. Toch is dit onderwerp nu geen specifiek onderdeel van deze kadernota. Het gaat in dit geval namelijk over een structuur die bedoeld is ter ondersteuning van het opstellen van beleid en het volgen van de uitvoering. Dit is vooral voor het ambtelijk apparaat en het college van burgemeester en wethouders een belangrijke structuur. Hierdoor is het college in staat de raad

gefundeerde adviezen en beleidsnota's voor te leggen en de uitvoering van beleid bij het maatschappelijk veld te toetsen.

In het kader van regiegemeente spelen dergelijke adviesorganen in het domein van co-creatie een belangrijke rol.

Belangrijke meerwaarde van adviesstructuren is tevens dat externe partners ook met elkaar om tafel komen te zitten en elkaar over en weer op de hoogte kunnen brengen van wat er speelt en hoe zij met ontwikkelingen omgaan.

Het opzetten van een nieuwe structuur is derhalve wel van belang als het gaat om de Maatschappelijke Structuurvisie, maar het vraagt geen kaderstellende uitspraken van de gemeenteraad, zoals het bepalen van de wenselijke spreiding van voorzieningen dat wel vraagt. In deze kadernota wordt hier daarom niet verder op ingegaan. Het onderwerp 'adviesstructuur' heeft ook raakvlakken met burgerparticipatie en inspraak. Hierover is een nota in de maak en er vindt afstemming plaats tussen beide onderwerpen. Burgerparticipatie komt echter in deze kadernota verder ook niet aan de orde.

Nota Bene

In deze nota wordt Maatschappelijke Structuurvisie vanaf nu afgekort tot **MSV**.

2

Maatschappelijke voorzieningen

2.1

Over welke maatschappelijke voorzieningen gaat de MSV?

Het welzijnsterrein is heel breed en legio voorzieningen, diensten, instellingen, taken vallen eronder.

2.1.1 Welke voorzieningen vallen onder de MSV?

In de MSV gaat het over de volgende maatschappelijke voorzieningen:

Voorzieningen die een fysieke component hebben (gebouw) waar burgers naar toe kunnen of gebruik van maken om een bepaalde dienst, informatie, advies, ondersteuning te kunnen verwerven.

Het gaat om voorzieningen op de volgende terreinen:

1. Welzijn en cultuur:
 - ♦ Cultuur- en mediabeleid (amateurkunst; kunsteducatie; bibliotheek; beeldende kunst; podiumkunsten)
 - ♦ Sociaal cultureel werk
 - ♦ Maatschappelijke dienstverlening
2. Onderwijs en jeugd:
 - ♦ Primair onderwijs
 - ♦ Peuterspeelzaalwerk
 - ♦ Kinderopvang
 - ♦ Buitenschoolse opvang
3. Medische en zorgvoorzieningen
 - ♦ Zorg
 - ♦ Woonvormen voor specifieke doelgroepen
4. Sport en vrije tijd¹
 - ♦ Binnensportaccommodaties
 - ♦ Buitensportaccommodaties

In bijlage 2 is per terrein aangegeven welke voorzieningen in Veldhoven aanwezig zijn, voorzover geïnventariseerd.

Over elk terrein is ook nadere informatie beschikbaar over diverse aspecten die van invloed zijn op de aanwezigheid en spreiding van voorzieningen, zoals de gemeentelijke opdracht en wet- en regelgeving, de (on)mogelijkheden van samenwerking en trends². Dit is als input gebruikt voor de raadsinformatiebijeenkomst en op te vragen bij de afdeling MSO.

¹ Voor de MSV is het van belang ook voorzieningen mee te nemen op gebied van sport en vrije tijd, die niet door de gemeente beheerd of gefaciliteerd worden, maar door andere (commerciële) partijen, zoals sportscholen, dansscholen, maneges, etc.

² Deze informatie komt uit 'Spoorboekje voor maatschappelijke voorzieningen' VNG, september 2008.

Het is belangrijk aan te geven dat alhoewel de MSV over al deze voorzieningen zal gaan, dit niet betekent dat de gemeente zelf ook bij al deze voorzieningen 'leading' is in het bepalen of en hoe ze aanwezig zijn. De rol van de gemeente bij voorzieningen kan heel divers zijn, zoals later in deze nota ook nader toegelicht zal worden. De (regie)rol van de gemeente kan bijvoorbeeld ook inhouden dat andere partners wel gefaciliteerd worden, maar dat die partners verantwoordelijk zijn voor het vormgeven van een voorziening. De paragrafen 2.4 en 2.6 gaan verder in op de mate van invloed of verantwoordelijkheid van de gemeente voor voorzieningen.

Kader 1

De op te stellen Maatschappelijke Structuurvisie doet uitspraken over maatschappelijke voorzieningen op het terrein van welzijn, cultuur, onderwijs, jeugd, zorg, sport en vrije tijd.

Het betreft fysieke voorzieningen waar de bevolking naar toe kan gaan of gebruik van kan maken om een activiteit te ontplooiën of omdat ze behoefte hebben aan een bepaalde dienst of vorm van dienstverlening.

De rol van de gemeente ten aanzien van een voorziening (leidend, faciliterend, stimulerend) is afhankelijk van factoren als regierol, invloed, verantwoordelijkheid.

2.1.2 Welke voorzieningen/onderwerpen vallen er niet onder?

De MSV wordt geen prognosemodel voor onderwijs en peuterspeelzaalwerk om te bepalen hoeveel capaciteit er waar nodig is. Voor deze terreinen bestaan al modellen en methodes, die voldoende adequaat zijn. In de MSV worden deze onderwijsvoorzieningen wel meegenomen in het bepalen van de visie, zeker omdat de trend hier juist om multifunctionaliteit en bundeling met andere welzijnsvoorzieningen te realiseren.

De MSV is geen woonvisie en richt zich dus niet op individuele woningen. Wel wordt aandacht besteed aan wonen voor specifieke doelgroepen.

De MSV wordt geen speelruimtebeleidsplan. De aanwezigheid van speelruimte is van belang voor de invulling van doelstellingen rond ontmoeting, dus er zal zeker wel iets over gezegd worden in de MSV.

Het betreft evenmin welzijnsvoorzieningen, die als dienst geleverd worden maar *geen fysieke* component kennen, zoals maaltijdvoorzieningen aan huis, adviserend huisbezoek, collectief vervoer.

Verder vallen ook niet onder MSV voorzieningen ten behoeve van het dagelijks leven zoals winkels, pinautomaten, banken, bushaltes, politie- en brandweerposten of ruimtelijke structuren zoals groenvoorziening, wegen en fietspaden, verlichting etc.

Om te bepalen of welzijnsvoorzieningen ergens nodig of wenselijk zijn, kan er wel een relatie gelegd worden met voorzieningen zoals hierboven benoemd. Bijvoorbeeld: om ontmoeting en leefbaarheid te creëren kan de aanwezigheid van een buurtwinkeltje een belangrijke factor zijn of zelfs betrokken worden bij de realisatie van een bepaalde welzijnsvoorziening, zoals voorbeelden elders in het land laten zien.

2.2

Over welke planningsniveaus gaat de MSV?

Bij het bepalen of de gemeente Veldhoven over voldoende maatschappelijke voorzieningen beschikt met een juiste spreiding, wordt de (gewenste) aanwezigheid op verschillende niveaus bekeken:

- ◆ Regionaal
- ◆ Gemeentelijk
- ◆ Woonservicezone
- ◆ Wijk
- ◆ Buurt/straat

Deze niveaus worden aangeduid met 'planningsniveau'.

Van sommige voorzieningen is het genoeg als er één in de regio (bijvoorbeeld een overdekte ijsbaan, een instelling voor blinden en slechtzienden) beschikbaar is. Andere voorzieningen zijn nodig in de gemeente zelf, maar kunnen centraal beschikbaar zijn (bijvoorbeeld een theater, voortgezet onderwijs).

Van sommige voorzieningen is het wenselijk dat er meerdere in een gemeente beschikbaar zijn, zodanig verspreid dat voor iedereen de voorziening dichtbij genoeg is. Dat kan zijn op woonservicezoneniveau, op wijkniveau of zelfs op buurt/straatniveau.

Zoals vastgesteld in de nota Zorgzame Wijken³ is het indelingsprincipe van de woonservicezone leidend voor het bepalen of er voldoende voorzieningen aanwezig zijn zodat mensen zo zelfstandig mogelijk kunnen voorzien in hun zorg, wonen en welzijn. Het planningsniveau 'woonservicezone' is daarom een belangrijk niveau voor Veldhoven.

Dit betekent overigens niet dat er dan automatisch maar één 'exemplaar' van een voorziening in een woonservicezone aanwezig mag zijn.

Kader 2

De Maatschappelijke Structuurvisie geeft aan op welk planningsniveau een voorziening noodzakelijk of wenselijk is. In Veldhoven geldt de volgende indeling van planningsniveaus:

- ◆ Regionaal
- ◆ Gemeentelijk
- ◆ Woonservicezone
- ◆ Wijk
- ◆ Buurt/straat

Vooraf op het niveau van woonservicezone wordt beoordeeld of voldoende voorzieningen aanwezig zijn.

2.3

Voorzieningen én planningsniveau

In paragraaf 2.1 en 2.2 zijn uitspraken gedaan over welke maatschappelijke voorzieningen tot de MSV

³ Visie op Zorgzame Wijken vastgesteld in 2005, Uitwerkingsnotitie Zorgzame Wijken vastgesteld in augustus 2008

behoren en welke planningsniveaus onderscheiden worden. Door beide uitspraken met elkaar te combineren ontstaat een werkbaar afbakening voor de MSV.

Hierdoor ontstaat namelijk een tabel, waarin alle maatschappelijke voorzieningen die vallen onder de genoemde voorzieningen in par. 2.1 geplaatst kunnen worden op een planningsniveau.

Voorbeeldtabel:

Voorziening:		Welzijn/cultuur	Onderwijs en jeugd	Zorg/medisch	Sport en vrije tijd	overig
planningsniveau	Regio					
	Gemeente Veldhoven					
	Woonservicezone					
	Wijk					
	Buurt/Blok /straat					

(naar: 'Spoorboekje voor Maatschappelijke voorzieningen')

Op elk planningsniveau zijn meerdere 'rijen' in de tabel opgenomen. Dit heeft te maken met het (wenselijke) aantal per planningsniveau. Toelichting:

- ◆ Bovenste rij: van deze voorziening is het genoeg om er slechts 1 te hebben op dat niveau.
- ◆ Middelste en/of onderste rij: van deze voorziening kunnen er best meer zijn op dit planningsniveau, maar het is niet wenselijk of noodzakelijk om er 1 *per onderliggend planningsniveau* te hebben.

Voorbeeld

*Speeltuinenverenigingen: Veldhoven is groot genoeg om meer dan één speeltuinenvereniging **per gemeente** te hebben, maar het is niet wenselijk of noodzakelijk om een speeltuinenvereniging **per woonservicezone** te hebben. De speeltuinenvereniging is opgenomen in de middelste rij van planningsniveau 'gemeente'.*

In bijlage 3 reeds een tabel ingevuld als 'oefening' op basis van de huidige situatie, aangevuld met de algemene informatie over voorzieningen en beleidsuitspraken over terreinen die reeds gedaan zijn (bijvoorbeeld inzake basisscholen). Alhoewel het dus geen willekeurige invuloefening is, is bijlage 3 nog geen definitieve indeling. De tabel is een eerste input voor de MSV. In de MSV zal van elke voorziening vastgesteld worden op welk planningsniveau deze thuishoort, uitgaande van de visie en beleidsuitgangspunten.

2.4

Invloed/verantwoordelijkheid van de gemeente

Aan de tabel uit par. 2.3 wordt in het kader van het opstellen van de MSV nog een factor toegevoegd, namelijk de mate van invloed of verantwoordelijkheid van de gemeente op de aanwezigheid van een voorziening (zie ook par. 2.6). De afbakening van de MSV wordt namelijk niet alleen bepaald door de grootte van het gebied (het planningsniveau), maar ook door de beleidsmatige keuzes en de mate van gemeentelijke verantwoordelijkheid voor een voorziening.

Beleidsmatige keuzes

Diverse beleidsmatige keuzes bepalen de mate waarin de gemeente invloed wil uitoefenen. Bijvoorbeeld een besluit om bepaalde voorzieningen te bundelen/centraliseren, zoals gebeurd is bij het (ver)brede basisscholenbeleid; of een besluit om voorzieningen en activiteiten met betrekking tot jeugd in de bezuinigingen te ontzien. In par. 2.5 zijn een aantal reeds vastgestelde beleidsuitgangspunten benoemd, waar de MSV zich aan zal moeten houden.

Gemeentelijke verantwoordelijkheid

De gemeente heeft in meer of mindere mate verantwoordelijkheid voor de aanwezigheid of het behoud van een voorziening. In sommige gevallen is die verantwoordelijkheid op voorhand helder (bijvoorbeeld bij een loket voor Wmo-voorzieningen of een Centrum voor Jeugd en Gezin: de gemeente heeft hiervoor de verantwoordelijkheid en grote invloed op de invulling).

In andere gevallen is helder dat de gemeente geen of nauwelijks invloed heeft, bijvoorbeeld op de aanwezigheid van kerken of horeca.

De gemeente kan er voor kiezen een bepaalde invloed op de aanwezigheid van een voorziening groter of kleiner te laten worden, bijvoorbeeld door middel van bestemmingsplannen, meezoeken naar geschikte locaties; aanpassen grondprijs voor bepaalde maatschappelijke voorzieningen; bijdrages (investeringen) of subsidies verlenen voor bepaalde huisvestingskosten. Deze keuzes met betrekking tot invloed en verantwoordelijkheid worden in belangrijke mate bepaald door het belang dat de gemeente hecht aan de

aanwezigheid van een bepaalde voorziening in een bepaald gebied. Par. 2.6 gaat nader in op deze factor.

Voorzieningentrap

Indien de factor 'verantwoordelijkheid/invloed' aan de tabel wordt toegevoegd, ontstaat een schema dat in het 'Spoorboekje voor Maatschappelijke Voorzieningen' een 'voorzieningentrap' wordt genoemd.

In de voorzieningentrap is geïnventariseerd welke maatschappelijke voorzieningen worden meegenomen op welk planningsniveau én is aangegeven in hoeverre de gemeente verantwoordelijk is of wil zijn voor de planning en realisatie van voorzieningen.

Voorbeeld van de voorzieningentrap:

planningsniveau	regio		Schouwburg	theater	Museum nationaal		Meubelboulevard
		Maatschappelijke opvang	drugshulpverlening				Leisurecentra
						Zwemparadijs	
	Gemeente	Muziekschool	Cultureel centrum	zwembad	Museum lokaal		
				Centrum Jeugd en Gezin		tennispark	Commerciële sportschool
		Informatiepunt publiek	sporthal		Voortgezet onderwijs		winkelcentrum
	Wijk	Basisschool	buitensport	wijkcentrum	Zorgsteunpunt	huisarts	Kerk
		BSO	gymzaal			Kinderdagverblijf	apotheek
					Bijzondere woonvorm		buurtsuper
	Buurt	Ontmoetingsplek			Thuiszorg		
			peuterspeelzaal	Atelier/oefenruimte			
		Trapveld					
	Blok/straat	Speelruimte					
	Verantwoordelijkheid gemeente	Maximaal					Minimaal

In deze kadernota wordt nog geen uitspraak gedaan over de mate van (gewenste) verantwoordelijkheid over of invloed op de specifieke voorzieningen. Die vraag wordt namelijk nader beantwoord in de MSV zelf. Wel komen in deze nota enkele kaders aan de orde waarbinnen deze vraag beantwoord zal moeten worden.

De voorzieningentrap zal in de MSV op twee manieren worden ingevuld:

1. Wat hebben we nu in Veldhoven (wat is er, op welk planningsniveau is het aanwezig en hoeveel invloed hebben we er op?)?
2. Wat willen we in Veldhoven (welke voorzieningen vinden we noodzakelijk/wenselijk, op welk niveau en hoeveel invloed willen/kunnen we er op hebben)?

De vergelijking tussen die twee tabellen geeft aan welke veranderingen er nog plaats moeten vinden. De tweede tabel kan bovendien als toetsingsinstrument fungeren, bijvoorbeeld op het moment dat een instelling een verzoek aan de gemeente doet om een vestiging binnen de gemeente te realiseren.

Om tot de invulling van de tweede tabel te kunnen komen, zijn beleidsuitspraken nodig. In de volgende 2 paragrafen wordt aangegeven welk beleid al vaststaat, welk beleid leidend zal moeten zijn en welke kaderuitspraken leidend zullen zijn bij het vaststellen van de benodigde beleidsuitspraken.

Kader 3

In de Maatschappelijke Structuurvisie wordt vastgelegd welke invloed of verantwoordelijkheid de gemeente wil of kan hebben per maatschappelijke voorziening.

2.5

Welk beleid heeft invloed op de MSV?

Het opstellen van een MSV begint niet vanuit een blanco situatie. Er zijn wetten en vastgestelde regels ten aanzien van bepaalde voorzieningen (met name zorgvoorzieningen, zoals huisartsen, apotheken, verzorgings- en verpleeghuizen, kennen rekenmodellen om capaciteit of subsidies/ middelen vast te stellen).

Daarnaast kent de gemeente Veldhoven zelf reeds vastgestelde uitgangspunten en beleidsregels, waar de MSV rekening mee moet houden. Dit betreft algemeen, gemeentebreed geldend, beleid en meer specifiek beleid op gebied van welzijn en zorg.

Algemeen beleid

Belangrijke algemene richtinggevende documenten zijn:

- ♦ Stadsvisie
In de stadvisie zijn de volgende thema's en speerpunten vastgesteld.

Thema's		Speerpunten
Wonen en woon-omgeving	Onderscheidende woonvormen in nieuwbouw en bestaande bouw. Inspelen op combinaties van wonen en werken. Landschappelijke waarden in de woonomgeving blijven aanwezig, worden versterkt.	- diversiteit in nieuw- en bestaande bouw - ruimte voor beeldkwaliteit en architectuur - ruimte voor landschappelijke elementen in de wijk
Leefbaarheid en welzijn	Wijken afgestemd op behoefte, groen en bebouwde omgeving vullen elkaar aan. Een veilige omgeving met duurzame oplossingen voor mobiliteit. De inwoners voelen zich thuis in de wijk en in Veldhoven.	- eigen profiel voor wijken - ontmoetingsplaatsen voor alle doelgroepen - sociaal zwakkeren actief betrekken bij de maatschappij - duurzaamheid
Mens en werkgelegenheid	Verstevigen van de basis (hightech en zorg) en verbreding van het aanbod. Ruimte voor starters om te experimenteren. Samenwerking tussen partners (overheid-bedrijfsleven, bedrijfsleven onderling)	- samenwerking tussen hightechsector en (medische) zorg - ruimte voor experimenten en startende ondernemers - werkgelegenheid als sociale opgave beschouwen
Voorzieningen	Ondersteunend aan wonen en werken. Initiatieven voor maatschappelijke betrokkenheid stimuleren. Gevarieerd pakket voorzieningen (sport, cultuur en onderwijs) aanbieden voor gemiddelde bevolking	- behoud voorzieningenniveau (cultuur, educatie, sport en economie) - 'eigen' plek voor jeugd/jongeren - culturele evenementen, voortbouwend op bestaande tradities
Imago en bestuur	Sterke punten positief uitdragen. Gericht zijn op samenwerkingverbanden met bedrijfsleven, maatschappelijk middenveld en particulieren. Deze partijen samen zijn flexibel, daadkrachtig en tonen lef.	- positieve kanten uitdragen - partners actief opzoeken - duidelijke positie in de regio innemen

Tabel samenvatting Stadvisie 'Het beste van Veldhoven', 27/09/05

Met name de speerpunten rond de thema's 'Leefbaarheid en Welzijn' en 'Voorzieningen' zijn van belang voor de MSV.

♦ Zorgzame Wijken

In 2005 heeft de gemeenteraad van Veldhoven de visie op Zorgzame Wijken vastgesteld en in 2008 de uitwerkingsnotitie. Leidend principe in deze visie is het bevorderen van de zelfstandigheid van Veldhovense inwoners in hun eigen woonomgeving en het realiseren van randvoorwaarden en faciliteiten daarvoor.

De visie op zorgzame wijken laat zich vertalen naar 'woonservicezones'; een verbindend concept tussen zorg- en dienstverlening aan de ene kant en ruimtelijke ordening aan de andere kant. Voor Veldhoven geldt de volgende omschrijving van een woonservicezone:

Een woonservicezone is een geografisch afgebakend gebied, waar iedereen - ook zij die beperkingen hebben of daar mee te maken krijgen - zo lang mogelijk zelfstandig kan blijven wonen, bij voorkeur in de eigen (aangepaste) woning. Als dat niet meer mogelijk is, dan kunnen mensen in de zone blijven wonen in een gecombineerde woon-zorgvoorziening. In een woonservicezone zijn voldoende geschikte welzijnsactiviteiten voor iedereen. De openbare ruimte in een

woonservicezone is barrièrevrij, waardoor woningen en voorzieningen voor iedereen makkelijk te bereiken zijn.

Binnen 'Zorgzame Wijken' is bekeken in hoeverre de woonservicezones voldoen aan een basisniveau. Daartoe behoren ook uitspraken over de aanwezigheid van maatschappelijke voorzieningen en vormen van dienst- en hulpverlening.

De nota Zorgzame Wijken loopt tot en met 2011. De MSV kan gezien worden als een herijking van dit beleid op het aspect van fysieke voorzieningen. Zorgzame wijken behandelt ook andere aspecten, zoals looproutes, veiligheid, aanwezigheid algemene voorzieningen. De MSV en de kadernota Maatschappelijke Participatie (zie hierna) bieden de kaders aan de hand waarvan de herijking van die aspecten eveneens kan gebeuren (bijvoorbeeld via uitvoeringsnotities).

- ♦ Bestuurlijke visie begroting 2011
Bij het vaststellen van de begroting 2011 heeft het college een afwegingskader gemaakt in verband met de bezuinigingsopdracht. In haar vergadering van 17 mei 2011 heeft de raad ingestemd met deze Bestuurlijke visie. De vijf speerpunten die daarin genoemd zijn, zijn ook toe te passen op de MSV. Het zijn de volgende speerpunten:
 1. Meer verantwoordelijkheid voor anderen
 2. Sociaal vangnet als het nodig is
 3. De gebruiker betaalt
 4. Gevolgen voor iedereen, voor sommigen meer dan anderen
 5. Gericht kiezen en bewust loslatenMensen met een minimuminkomen en jeugd hebben prioriteit. Uitgaven voor hobby en vrije tijd hebben een lagere prioriteit.

Specifiek welzijnsbeleid

Ook is er meer specifiek beleid, dat al is vastgesteld of in ontwikkeling is, dat moet stroken met de uitspraken in de MSV. Dit zijn met name:

- ♦ Kadernota Maatschappelijke Participatie (wordt tegelijk met deze nota aan de raad voorgelegd ter vaststelling). De ambitie en de leidende principes, die in die nota zijn opgenomen, vormen een belangrijk kader voor deze MSV.
- ♦ Brede Scholenbeleid (in augustus 2009 zijn vastgesteld de adviezen van de werkgroepen Inhoud en samenwerking, Speciaal Onderwijs en Verbrede Scholen)
- ♦ Welzijnsaccommodatiebeleid (vastgesteld in 2008)
- ♦ Modernisering subsidies (ter besluitvorming voorgelegd aan de raad in juli 2011).

Kader 4

De kaders waar de Maatschappelijke Structuurvisie zich aan moet houden zijn in ieder geval bepaald in de stadsvisie, de nota Zorgzame Wijken, de Bestuurlijke visie en de kadernota Maatschappelijke Participatie. De Maatschappelijke Structuurvisie zal rekening houden met aanpalend beleid, zoals Brede Scholenbeleid, welzijnsaccommodatie- en subsidiebeleid.

2.6

Thema's en dilemma's

Voorafgaand aan het opstellen van deze kadernota is input vergaard door middel van het organiseren van een raadsinformatiebijeenkomst. Op deze bijeenkomst is vooral gesproken over de wenselijke spreiding van voorzieningen per woonservicezone. De raadsinformatiebijeenkomst heeft een aantal thema's en dilemma's opgeleverd, die onderdeel uit moeten maken van de MSV. Op de bijeenkomst is ook (min of meer) aangegeven welk belang er aan gehecht wordt.

De thema's en dilemma's zijn:

- ♦ Het **soort** voorzieningen dat in ieder geval op woonservicezone niveau aanwezig moet zijn
- ♦ Op zichzelf staande voorzieningen of bundeling/**multifunctionaliteit** van voorzieningen/diensten
- ♦ Overheids**invloed** aanwenden of marktwerking/eigen verantwoordelijkheid het aanbod laten bepalen
- ♦ Inspelen op ontwikkelingen en **trends** die invloed hebben op de wijze waarop mensen hun diensten verwerven
- ♦ Het bepalen van termen als 'op **loopafstand**' of 'thuis-nabij'.

In de volgende paragrafen wordt elk thema kort besproken en is – indien mogelijk – een kadergevende richting aangegeven.

2.6.1 Het soort voorzieningen dat op woonservicezone niveau aanwezig moet zijn

Tijdens de raadsinformatie-avond bleek dat er vooral belang aan gehecht wordt dat binnen de woonservicezone inwoners in ieder geval toegang hebben tot voorzieningen op het gebied van:

- ♦ Onderwijs
- ♦ Zorg
- ♦ Ontmoeten

Ten aanzien van zorg is aangegeven dat in elke woonservicezone in ieder geval een gezondheidscentrum met verschillende zorgfuncties zou moeten zijn.

Woonvormen voor bijzondere doelgroepen (in combinatie met zorg of ondersteuning voor die doelgroepen) zouden verspreid over de woonservicezones aanwezig moeten zijn.

Ten aanzien van onderwijs is aangegeven dat de combinatie van opvang- en educatieve activiteiten in eenzelfde gebouw voor de hand ligt.

Ten aanzien van ontmoeting is aangegeven dat ontmoeting gecombineerd kan zijn met diverse doelgroepen en dat de kans op succesvolle ontmoeting vergroot wordt als er een actief element aan gekoppeld wordt (er moet iets te doen zijn, naast elkaar alleen maar ontmoeten). In een woonservicezone zouden meerdere ontmoetingsmogelijkheden verspreid moeten zijn.

Ook is benoemd dat de aanwezigheid van alleen horeca als ontmoetingsmogelijkheid geen of onvoldoende mogelijkheid biedt voor bepaalde doelgroepen, zoals ouders met jonge kinderen, mensen met een minimuminkomen, mensen met een (verstandelijke) beperking of een psychische aandoening of verslaving.

Kader 5

Op woonservicezoneniveau hebben voorzieningen gericht op **onderwijs, zorg en ontmoeting** prioriteit.

2.6.2 Bundeling en multifunctionaliteit

Een veel gehoorde aanleiding om bijvoorbeeld welzijnsaccommodaties onder de loep te nemen is het ondergebruik van een accommodatie. Op vele dagdelen is een (deel van een) accommodatie niet in gebruik en op sommige dagdelen is er soms juist een overvraag. Bij de ontwikkelingen van Brede Scholen in den lande is te zien dat dit aspect vaak al expliciet meegenomen is en worden er multifunctionele ruimtes gecreëerd, die bijvoorbeeld 's morgens door een peuterspeelzaal, 's middags door de buitenschoolse opvang en 's avonds voor tieneractiviteiten worden gebruikt.

Op het terrein van zorg ontstaan de laatste jaren steeds vaker gezondheidscentra, niet alleen omdat solistisch functionerende eerstelijnszorg professionals steeds minder vaak voorkomen, maar ook omdat men de voordelen inziet van het bundelen van diverse diensten zoals bijvoorbeeld huisartsenzorg, fysiotherapie, diëtetiek, apotheek en maatschappelijk werk. Niet alleen voor de cliënt, maar ook voor een integrale afstemming van de werkzaamheden en aanpak van de professionals zelf.

In de raadsinformatiebijeenkomst is gebleken dat het bundelen van functies en het multifunctioneel gebruiken van ruimtes, mede om onderbenutting te voorkomen, van belang wordt geacht.

Multifunctioneel gebruik van ruimtes kan ook een voordeel zijn met betrekking tot duurzaamheid: spaarzaam ruimtegebruik, 'het 'delen' van overhead en materialen.

Ook werd aangekaart dat het 'regelen' van ontmoeting of de bundeling van activiteiten de meeste kans van slagen zal hebben als dit gebeurt op plekken waar mensen al op een 'logische' manier komen.

Iemand komt bij de huisarts omdat hij moeite heeft met bewegen vanwege een aandoening. Een beweegactiviteit voor buurtbewoners, mede gericht op mensen met beweegaandoeningen in de fysioruimte van hetzelfde gezondheidscentrum is dan een logische combinatie.

Kader 6

Onderbenutting van ruimtes wordt tegengaan, onder meer door bundeling van functies.

Multifunctionaliteit van accommodaties is een belangrijk uitgangspunt bij het realiseren en functioneren van maatschappelijke voorzieningen

De gemeente stimuleert het koppelen van functies, voorzieningen en activiteiten door de 'logische' aanwezigheid van mensen bij een bepaalde voorziening te benutten om andere (ontmoetings) functies daar ook te laten plaatsvinden.

Soms kan een onverwachte koppeling van functies ook een positief effect hebben, zoals voorbeelden van peuterspeelzalen in verzorgingshuizen al eerder hebben aangetoond.

Aangegeven zijn de volgende gedachten:

- ♦ Op zich is Veldhoven goed toegerust met accommodaties en voorzieningen, maar het ontbreekt nog wel eens aan 'slimme' koppelingen. Een actueel voorbeeld waar slimme koppelingen wel degelijk gemaakt worden, betreft de ontwikkeling van het Participatieplein.
- ♦ Een combinatie van dienstverlenende functies met een reguliere horeca-functie kan voordelen opleveren.⁴
- ♦ Gemeenschapshuizen zijn er voor niet-commerciële activiteiten. Zoek de combinatie met functies voor diverse doelgroepen om ervoor te zorgen dat alle doelgroepen ervan gebruik maken.
- ♦ Maak ook combinaties met andere functies, zoals pin-automaat, halte OV, postkantoor.
- ♦ Creëer door te bundelen meerdere (grotere en kleinere) multifunctionele accommodaties in een woonservicezone. De focus per multifunctionele accommodatie kan verschillen (jeugd, ouderen, zorg, educatie, vrijetijd etc).

2.6.3 Overheidsinvloed of marktwerving

Een aandachtspunt dat in par. 2.4 al benoemd is, betreft de mate van invloed of verantwoordelijkheid die de gemeente heeft of wenst te hebben. Dit is een belangrijke punt, dat invloed heeft op allerlei taken van de gemeente; van het opstellen van bestemmingsplannen tot aan het verstrekken van subsidies of bijdragen.

In de raadsinformatiebijeenkomst zijn hierover de volgende gedachten geformuleerd:

⁴ Van belang is hierbij rekening te houden met de regels met betrekking tot para-commercialisme.

Bij sommige diensten of maatschappelijke voorzieningen moet de vraag het aanbod bepalen. Voorbeelden zijn kerken of andere religieuze gebouwen, winkels en horeca. Het aanwezig zijn van een aantal voorzieningen moet overgelaten worden aan 'de markt'. Dit geldt vooral voor voorzieningen die te maken hebben met de persoonlijke keuzes die mensen maken over hoe zij hun leven willen inrichten.

Aan de andere kant geldt dat de aanwezigheid van bijvoorbeeld een winkel(tje) in de buurt voor de leefbaarheid in een woonservicezone belangrijk genoeg kan zijn om andere dan commerciële manieren te onderzoeken en te ondersteunen om het bestaan ervan te borgen. Voorbeelden elders hiervan betreffen de zorgcoöperaties die in kleine kernen (zoals Hoogeloon, Elsendorp) worden of zijn opgezet.

Andere voorzieningen waar de 'markt' de spreiding en aanwezigheid moet regelen, zijn huisartsen en andere eerstelijnszorgvoorzieningen en apotheken. Huisartsen geven zelf steeds meer de voorkeur aan een gezamenlijke praktijk en kiezen steeds vaker zelf voor het zoeken van een combinatie met andere hulpverleners of diensten om überhaupt levensvatbaar te blijven. Daar hoeft de gemeente geen stimulerende rol in te spelen.

Ook met betrekking tot het wonen voor bepaalde doelgroepen speelt het aspect 'invloed' een rol. De ervaring leert dat het realiseren van woonvoorzieningen (in- of exclusief zorgcomponent) voor specifieke doelgroepen (denk aan mensen met autisme, ouderen met een zorgbehoefte, dementerenden, jongeren uit de jeugdzorg, (ex-) psychiatrische patiënten, chronisch zieken) voor projectontwikkelaars geen of minder rendabele projecten zijn. Indien binnen de afspraken met ontwikkelaars vanuit de gemeente geen extra nadruk op de aanwezigheid van dergelijke woonsoorten wordt gelegd (en het 'dus' aan de markt wordt overgelaten), zullen deze woonsoorten zelden gerealiseerd worden.

De afweging in het afwegingskader van het college met betrekking tot eigen verantwoordelijkheid is ook van belang: het is de eigen verantwoordelijkheid van een welzijnsaccommodatie om activiteiten te organiseren én het is de eigen verantwoordelijkheid of keuze van mensen om aan activiteiten deel te nemen. Als de activiteiten geen mensen trekken of de mensen hebben geen behoefte aan activiteiten, is dat geen reden om een accommodatie koste wat kost te handhaven. Daarbij komt dat zowel uit oogpunt van maatschappelijke participatie als uit het oogpunt van het coalitie-akkoord de gemeente ook wil stimuleren dat mensen juist ook zelf actief zijn in het organiseren

Kader 7

Ten aanzien van verantwoordelijkheid is het eerste uitgangspunt 'eigen verantwoordelijk' van de burger/inwoner/instelling etc. Hoe meer een voorziening echter bedoeld is voor kwetsbare doelgroepen of kwetsbare (onrendabele), maar wel noodzakelijke activiteiten betreft, die niet door particulier initiatief wordt opgepakt, hoe groter de verantwoordelijkheid of invloed van de gemeente zal zijn.

van activiteiten in hun eigen buurt. Door die eigen verantwoordelijkheid te stimuleren (te faciliteren) kan de mate van invloed van de gemeente op het bestaan van een voorziening ook afnemen.

2.6.4 Inspelen op ontwikkelingen en trends

Diverse ontwikkelingen hebben invloed op de (gewenste) aanwezigheid en spreiding van voorzieningen. Een aantal belangrijke die in de MSV aandacht moeten krijgen, zijn:

- ♦ **Vergrijzing** (inclusief een stijging van het aantal dementerenden): een groter wordende doelgroep die bijvoorbeeld meer zorg nodig heeft, een beperktere actieradius heeft, meer eenzaamheidsproblematiek ondervindt etc.
- ♦ **Digitale mogelijkheden:** het wordt steeds gewoner om via internet zaken te bestellen die thuis worden afgeleverd: boodschappen, medicijnen, tijdelijke hulpmiddelen, kapper/pedicure aan huis etc. Daarnaast komen er steeds meer mogelijkheden om via internet diensten of voorzieningen aan te vragen waarvoor men eerder naar een loket moest, bijvoorbeeld het aanvragen van Wmo-voorzieningen, het stellen van hulpvragen aan maatschappelijk werk of geestelijke gezondheidszorg. Zo is gezondheidscentrum De Bolzen met de wijk Zeelst bezig met het project Humanize, waarbij digitale ontsluiting van informatie en het creëren van een digitale community belangrijke hulpmiddelen zijn bij het idee om de interactie tussen gezondheidscentrum en wijk zo breed mogelijk te organiseren.
Dergelijke ontwikkelingen hebben en krijgen steeds meer invloed op de behoefte aan fysieke voorzieningen en op de behoefte om bepaalde voorzieningen thuisnabij te hebben. Overigens kan een keerzijde van deze mogelijkheden zijn dat mensen minder sociale contacten met andere mensen hebben.
- ♦ Een andere vorm van digitale ontwikkeling betreft de **social media**-mogelijkheden die drastisch aan het veranderen zijn. De komst van social media als hyves, MSN, twitter, maar ook de toenemende mogelijkheden van digitaal contact via skype, digitaal vergaderen etc. zullen er zeker voor zorgen dat de toekomstige generaties op een andere manier ontmoeten en ontmoeten willen dan de huidige. Wordt buiten rondhangen vervangen door digitaal 'hangen'? Wordt samen bridgen niet meer aan tafel, maar via internet gedaan? Heb je straks vooral vrienden wereldwijd of toch nog vooral in je eigen woonomgeving? Op welke manier gaan deze ontwikkelingen invloed hebben op de behoefte aan fysieke voorzieningen?

- ♦ **Langer zelfstandig wonen of wonen in kleinschaliger vormen** in plaats van grootschalige instellingen: deze trend die al enige jaren geleden is ingezet, betekent dat er in de wijken en woonservicezones meer mensen blijven wonen met een grotere behoefte aan voorzieningen dan de 'gemiddelde' inwoner en een specifieke behoefte met betrekking tot nabijheid of toegankelijkheid van algemene voorzieningen.
- ♦ **Regionalisering van welzijnsinstellingen:** alhoewel de grootste golf al weer voorbij lijkt te zijn, is een ontwikkeling die invloed kan hebben, de neiging van kleinere welzijnsinstellingen om te fuseren om zo meer overlevingskansen te hebben. Dit is de afgelopen jaren gebeurd bij de GGD, de thuiszorg, het maatschappelijk werk en in mindere mate bij het welzijnswerk en het peuterspeelzaal- en kinderopvangwerk. Dit kan als gevolg hebben dat accommodaties die eerder het (hoofd)kantoor in een gemeente waren, nu nog slechts een neven- of helemaal geen functie meer hebben en als fysiek te bezoeken accommodatie voor dat soort voorziening niet langer beschikbaar zijn.
- ♦ **Mobiele oplossingen:** een trend die van belang kan zijn, betreft het bieden van mobiele manieren om mensen diensten aan te bieden, naar het voorbeeld van de SRV-wagens van vroeger. Er is één centraal fysiek punt (loket), maar verder is er een mobiele unit (bijvoorbeeld een bus) die op gezette tijden in de wijk of woonservicezone aanwezig is. Of er is op gezette tijden een spreekuur in een accommodatie in de woonservicezone. Dit zijn vooral oplossingen voor voorzieningen waar mensen informatie, advies en hulpverleningsvragen aan stellen of bijvoorbeeld materialen willen lenen.
- ♦ **Nieuwe uitdagingen in verband met het Bestuursakkoord Rijk-VNG:** zoals het er nu naar uit ziet, komen er als gevolg van het bestuurakkoord tussen Rijk en gemeenten (VNG) behoorlijk wat nieuwe taken naar de gemeente toe, in ieder geval op het terrein van jeugdzorg, werken naar vermogen en de begeleidingsfuncties die uit de AWBZ overgeheveld worden naar de Wmo. Niet alleen brengt dat nieuwe taken met zich mee, het zou ook goed kunnen dat daar nieuwe (vraagstukken ten aanzien van) welzijnsvoorzieningen uit voortkomen.

Kader 8

Bij het bepalen van de spreiding van en de verantwoordelijkheid/invloed van de gemeente op maatschappelijke voorzieningen wordt rekening gehouden met de volgende ontwikkelingen:

- ♦ Vergrijzing
- ♦ Digitale mogelijkheden
- ♦ Social media
- ♦ Langer zelfstandig wonen of wonen in kleinschaliger vormen
- ♦ Regionalisering van instellingen
- ♦ Mobiele oplossingen
- ♦ Nieuwe uitdagingen ivm bestuursakkoord Rijk-VNG

2.6.5 Het bepalen van termen als 'op loopafstand', 'thuisnabij'

Bij het bepalen waar voorzieningen moeten komen, worden vaak termen gebruikt als: 'het moet op loopafstand zijn' of 'het moet thuisnabij zijn'. De MSV

Kader 9

De Maatschappelijke Structuurvisie bevat per voorziening(ensoort) een uitspraak over de actieradius van doelgroepen en de invloed daarvan op de spreiding van voorzieningen of andere maatregelen.

zal duidelijk moeten uitspreken wat met deze termen bedoeld wordt. Is 'op loopafstand' gerekend vanuit een niet-beperkte volwassene, vanuit een kind (met bijbehorende zelfstandigheidsvraagstukken) of vanuit een oudere met een rollator. Oftewel: wat is de actieradius van de doelgroep.

Daarnaast speelt een ander aspect: is 'thuisnabij' te beïnvloeden met andere maatregelen, bijvoorbeeld zorgen voor goede wegenstructuur, voldoende parkeerplaatsen, goed openbaar en/of speciaal vervoer? Dergelijke maatregelen betreffen meestal andere beleidsterreinen die niet onder de scope van deze MSV vallen. Uit de MSV zal bij dit soort vraagstukken moeten blijken welk beleid 'leading' is. Fictief voorbeeld: uit de MSV volgt dat het niet nodig is om een jongerencentrum in woonservicezone West te hebben, omdat jeugd gebruik kan maken van de voorziening in de naastliggende woonservicezone, *mits* de fietsoversteekmogelijkheid er naar toe gewijzigd wordt om veiliger te worden. Volgt uit de MSV dan een opdracht in het kader van de fietspadenaanleg of volgt uit het fietspadenbeleid dat er geen wijziging van de oversteek zal komen, waardoor er in Woonservicezone West toch een eigen jongerencentrum moet komen?

2.7

Concluderend: dynamische visie op basis van diverse factoren

In deze kadernota zijn meerdere relevante onderwerpen benoemd, die gezamenlijk de input vormen voor het opstellen van een gewenste situatie ten aanzien van de maatschappelijke voorzieningen: de Maatschappelijke Structuurvisie.

Uit voorgaande zal duidelijk zijn dat die gewenste situatie geen statische kaart zal zijn, waarop de voorzieningen ingetekend zijn en op basis waarvan tot in lengte van dagen besloten wordt of er ergens voorzieningen worden gerealiseerd of niet. Veel meer zal de MSV een inventarisatie van factoren zijn, die bepalen hoe de gewenste situatie op enig moment wordt ingevuld. Die factoren kunnen (en zullen) in de loop van de tijd veranderen, zoals uit voorgaande paragrafen ook al is gebleken. Dingen veranderen in de loop der jaren, de melkboer en bakker komen niet meer

bij iedereen aan huis, zoals vroeger, en het feit dat allerlei boodschappen, diensten en goederen nu via internet besteld of geregeld kunnen worden, heeft voor sommige mensen de manier waarop zij in hun vraag voorzien, behoorlijk gewijzigd. Een factor die vandaag de dag tot de conclusie leidt dat in elke woonservicezone voorzieningen voor zorg moeten zijn, kan in de loop der tijd zodanig veranderen dat de conclusie verandert in de noodzaak centraal in de regio zorgvoorzieningen te hebben. Een externe partij die een voorziening vorm moet geven, kan argumenten hebben waar de gemeente eerder geen rekening mee kon of behoefde te houden, die toch bepalend zijn voor de spreiding van een voorziening (bijvoorbeeld arbeidsmarktkrapte: als er geen mensen zijn om spreekuren te bemensen, moet een instelling dienstverlening (weer) centreren).

Het opstellen van de MSV is een uitdagend en complex traject, dat beïnvloed wordt door vele factoren, die in meerdere gevallen geheel of gedeeltelijk buiten de gemeentelijke beïnvloedingssfeer liggen. Dat hoeft de gemeente er niet van te weerhouden om uitspraken te doen over de wenselijke aanwezigheid en spreiding van voorzieningen. Het geeft echter tegelijkertijd aan, dat er nooit sprake zal zijn van een definitief eindplaatje. Door in de MSV duidelijk aan te geven welke factoren wat betreft de gemeente van invloed zijn op de gewenste situatie, heeft de gemeente straks wel een instrument in handen waarmee getoetst kan worden of de *dán* geldende situatie overeenkomt met de wenselijke situatie.

Kader 10

De Maatschappelijke Structuurvisie geeft de gewenste situatie voor de maatschappelijke voorzieningen weer zoals deze gevormd is op basis van factoren voortvloeiend uit bovenstaande kaders. Deze gewenste situatie is uitdrukkelijk een **dynamische visie**. Indien er sprake is van een wijziging in de inhoud van een factor wordt bekeken welke invloed dat heeft op de gewenste situatie.

Bijlage 1

Verslag raadsinformatiebijeenkomst 24 januari 2011

Bij de ontwerpnota is dit verslag niet als bijlage opgenomen. Het verslag is reeds toegestuurd aan alle genodigden en raads- en commissieleden
Dit verslag is te lezen en te downloaden op www.veldhoven.nl.

Kies voor:
Informatie gemeenteraad > de raad vergadert >
raadsinformatiebijeenkomsten > 24 januari 2011.

Bijlage 2

Overzicht maatschappelijke voorzieningen per welzijnsterrein in Veldhoven

	Welzijnsterrein	Soort voorzieningen in Veldhoven (2010-2011)
1	Welzijn en Cultuur	
	Cultuur- en mediabeleid (amateurkunst; kunsteducatie; bibliotheek; beeldende kunst; podiumkunsten)	Muziekschool Bibliotheek Theater plus filmzaal Museum Educatief centrum (volw.educatie)
	Sociaal cultureel werk	Vrijwilligersbureau Opbouwwerk (incl. jongeren- en jeugdwerk) Jongerencentra Welzijnsaccommodaties Repetitieruimten Kerken Ontmoetingsplekken, wandelparken
	Maatschappelijke dienstverlening	Maatschappelijk Werk Inloophuis De Boei De Nieuwe band Loket Wmo/WWZ Welzijn ouderen, inclusief steunpunt Mantelzorg en Vrijwillige Thuiszorg Bureau Sociaal Raadslieden
2	Onderwijs en jeugd	
	Primair onderwijs	Basisscholen, speciaal basisonderwijs
	Voortgezet onderwijs	Voortgezet onderwijs (VMBO, Havo, VWO), speciaal voortgezet onderwijs
	Peuterspeelzaalwerk	Professioneel peuterspeelzaalwerk
	Kinderopvang	Kinderdagverblijven, 24-uursopvang, medisch kinderdagverblijf
	Buitenschoolse opvang	Buitenschoolse opvang, buitenschoolse activiteiten
	Overige voorzieningen onderwijs en jeugd	Centrum Jeugd en Gezin (hoofdlocatie en inlooppunten) Jongerenpunt Jongeren-tienerwerk (zie ook opbouwwerk) Speeltheek
3	Medische en zorgvoorzieningen	
	Zorg	Jeugdgezondheidszorg (in CJG en op locatie; consultatiebureau 0-4 jarigen en JGZ 4-19 jaar) Instelling voor verstandelijk gehandicapten Huisartsen Gezondheidscentra Fysiotherapeuten Ergotherapeuten Tandartsen Apotheken Ziekenhuis MEE Thuiszorg Zorgcentrum (verzorging/ verpleging) Steunpunt mantelzorg Psychologen Verloskundigen Dokterspost
	Woonvormen voor specifieke doelgroepen	Woonvormen voor verstandelijk gehandicapten Woonvormen voor (ex-)psychiatrische patiënten Woonvormen voor jeugdzorgcliënten Woonvormen voor ouderen (ook met zorgbehoefte), Steunpunten voor ouderen
4	Sport en vrije tijd	
	Binnensportaccommodaties	Zwembad Sporthal Gymzalen Sporthallen Dojo Sportscholen/fitnesscentra

		Dansscholen Bowling Biljart Dart Koersbal
	Buitensportaccommodaties	Voetbal Tennis Korfbal Atletiek Hockey Honkbal Wielersport Trimbaan Golfterrein Ruitersport Jeu de boules Openluchtwembad Breedtesportterreinen Trapvelden Skatevoorzieningen
	Overig vrije tijd	Evenemententerreinen Kiosken Blokhutten Speeltuinverenigingen IVN VVV Kinderboerderij

Bijlage 3

Voorbeeldtabel Veldhoven: voorzieningen op planningsniveau

Voorziening:		Welzijn/cultuur	Onderwijs en jeugd	Zorg/medisch	Sport en vrije tijd	overig
Planningsniveau	Regio	Schouwburg Filmtheater Museum (nationaal)		GGD GGZ		
				Maatschappelijke / vrouwenopvang Drugshulpverlening Verslavingszorg		
		Bioscoop Museum (regionaal)	OCB (diverse vestigingen) Speciaal onderwijs (specifieke vormen)	Instelling voor verstandelijk gehandicapten Ziekenhuis MEE	Zwemparadijs	
	Gemeente Veldhoven	Muziekschool Bibliotheek Theater Filmzaal Inloophuis De Boei De Nieuwe band Loket Wmo/WWZ Vrijwilligersbureau Opbouwwerk Welzijn ouderen Sociaal raadslieden Educatief centrum (volw.educatie)	Voortgezet onderwijs Hoofdlocatie Centrum Jeugd en Gezin Jongerenpunt Jongeren-tienerwerk Speeltheek	Thuiszorg Zorgcentrum (verzorging/ verpleging) Steunpunt mantelzorg Psycholoog Verloskundige dokterspost	Zwembad Atletiek Korfbal Hockey Honkbal Wielersport Trimbaan Golfterrein Ruitersport Openluchtzwembad IVN VVV	
			Jongerenontmoetings centrum		Kinderboerderij Speeltuin (vereniging)	Winkel- centrum
		Maatschappelijk werk	Consultatiebureau 0- 4 jarigen Blokhut/scouting Speciaal onderwijs (zo thuisnabij mogelijk)	Tandartsen	Sportzaal Tennisbaan Fitness/bowling/ sportschool/ biljart (commercieel) dansschool Even.terrein Kiosk	
	Woonser- vicezone	Kerk	Multifunctionele Accommodatie met school en opvang Inlooppunt Centrum Jeugd en Gezin	Gezondheidscentra Apotheek Bijzondere woonvorm doelgroepen (verstandelijk gehandicapten/ jongeren/GGZ- cliënten) Voorziening (beschermde wonen/steunpunt) voor ouderen	Sportthal Voetbalcomplex Breedtesportterrein Skatevoorziening Repetitieruimte	
		Welzijnsaccommodatie	Kinderdagverblijf BSO			
			Verbrede basisschool Peuterspeelzaal		Gymzaal	Buurt- super
	Wijk	Ontmoetingsplek (wandel)park		Huisarts Fysio/ergo etc.		
		Trapveld				
	Buurt/Blok /straat	Speelplek/speelruimte				

Concept-planningsniveau gemeente Veldhoven (naar: 'Spoorboekje voor Maatschappelijke Voorzieningen')